

STORTINGET

Innst. 256 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:72 S (2018–2019)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Sheida Sangtarash, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski og Olivia Corso Salles om å sikre hjelp og beskyttelse til barnebruder som varsler om overgrep, slik at de ikke mister oppholdstillatelse og rettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen om å endre regelverk og praksis, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at terskelen for å få unntak fra dokumentasjonskravet når en søker som er utsatt for barneekteskap, skal sannsynliggjøre sin identitet, senkes. Søkerens forklaring skal tillegges stor vekt.
2. Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at tvil om identitet hos en person utsatt for barneekteskap skal behandles på samme vis som personer utsatt for menneskehandel. Herunder skal det vurderes om tvilen har sammenheng med det barneekteskapet og den utnyttelsessituasjonen vedkommende har vært eller er i. Dersom endringer i opplysninger om personens identitet har sammenheng med barneekteskapet, skal terskelen for å legge de endrede opplysningene til grunn være lav.

3. Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at personer som er påført feil identitet og søker om opphold på bakgrunn av barneekteskap, ikke får tilbakekalt opprinnelig oppholdsgrunnlag, men beholder rettighetene frem til en ny søknad er behandlet, jf. utlendingsloven § 61.
4. Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at personer som varsler utlendingsmyndighetene om at de ble giftet bort som barn og som ledd i det har blitt påført feil alder som ledd i en utnyttelsessituasjon, ikke mister opptjent botid ved søknad om opphold på selvstendig grunnlag.»

Det vises i dokumentet til at jenter som kommer til Norge som barnebruder, opplever at de i stedet for å få hjelp når de sier ifra om overgrep til myndighetene, risikerer å miste oppholdstillatelse og rettigheter. Forslagsstillerne peker på at tvangsekteskap og barneekteskap er et stort problem på verdensbasis, og at Norge på ingen måte er unntatt fra problemet. Det er en aktiv tverrpolitisk enighet om at barneekteskap må bekjempes. Samtidig har Norge et regelverk og en praksis som gjør at spesielt de som har vært utsatt for barneekteskap, får dårligere rettigheter etter at de varsler myndighetene om utnyttelsessituasjonen.

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 7. februar 2019 til Justis- og beredskapsdepartementet ved statsråd Tor Mikkel Wara bedt om en vurdering av forslaget. Statsrådets

uttalelse følger av vedlagte brev av 5. mars 2019. Komiteen inviterte til skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Mari Holm Lønseth, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Kari Kjønnaas Kjos, fra Senterpartiet, Kari Anne Bøkestad Andreassen og Heidi Greni, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Per Sverre Kvinlaug, viser til Representantforslag 72 S (2018–2019) om å sikre hjelp og beskyttelse til barnebruder som varsler om overgrep, slik at de ikke mister oppholdstillatelse og rettigheter. Representantforslaget inneholder i alt fire forslag.

Generelle merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at problemstillingen med «barnebruder» for alvor ble satt på dagsordenen høsten 2015, da det kom over 30 000 asylsøkere til Norge.

Komiteen viser til at Utlendingsdirektoratet (UDI) fra januar 2015 til 1. februar 2016 kartla 61 asylsøkere under 18 år som var gift eller forlovet med en person i Norge (59 jenter og to gutter). Ti av jentene var under 16 år, og fire av disse hadde barn. De øvrige 51 barna var 16 eller 17 år gamle, hvorav 16 var gravide eller hadde barn. Regjeringen så behov for å opprette en tverretattlig arbeidsgruppe med representanter fra UDI, Politiets utlendingsenhet (PU) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å få på plass retningslinjer og samarbeidsrutiner mellom UDI, PU, asylmottak og lokal barneverntjeneste. En rapport fra denne gruppen forelå 16. september 2016, og på bakgrunn av rapporten er det nå etablert rutiner for tidlig å identifisere og håndtere barneekteskap blant asylsøkere. Bufdir har også utarbeidet en digital veileder for barneverntjenesten.

Komiteen viser til at problemet med barneekteskap også gjør seg gjeldende i familieinnvandringsaker, hvor UDI etter at oppholdstillatelse er gitt, blir kjent med at tillatelsen baserer seg på falsk identitetsdokumentasjon som tilsier at ekteskapet ikke skulle ha vært anerkjent i Norge og derved ikke gitt grunnlag for familieinnvandring. Et ekteskap der minst én av partene er under 18 år ved inngåelsen, vil normalt innebære ele-

menter av tvang. Regjeringen Solberg la i mars 2017 frem handlingsplanen Retten til å bestemme over eget liv – Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020). Planen har operative tiltak som kan sette flere unge i Norge fri fra negativ sosial kontroll og tvang i ulike former. Flere av tiltakene vil også være relevante for personer som er tvangsgiftet som barn.

Komiteen påpeker at når det gjelder omfanget av slike saker, har UDI opplyst at de ikke har statistikk, men at de er kjent med fire lignende saker i 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener menneskene forslaget omhandler, er en særlig sårbar gruppe som må ivaretas på en god måte av hele hjelpeapparatet og innvandringsmyndighetene i Norge. Barneekteskap har for mange betydning at deres nærmeste familie har giftet dem bort mot deres egen vilje, noe som vanskeliggjør retur til familie og kan innebære en risiko for æresrelatert vold dersom man bryter ut av ekteskapet. Samfunnet bør ta et ekstra ansvar for å ivareta barn og unge som er utsatt for barneekteskap.

Disse medlemmer merker seg statsrådets svar og deler langt på vei vurderingen av at lovverket ikke bør gjøres for komplisert ved å detaljregulere alle mulige tilfeller av utlendingssaker. Dersom det kan utarbeides interne retningslinjer og rundskriv i UDI for særskilte vurderinger som bør gjøres i saker som omhandler barneekteskap, kan dette potensielt være en like hensiktsmessig oppfølging av disse sakene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at det er et politisk ønske å ivareta og finne gode løsninger for dem som er utsatt for barneekteskap, og bidra til en trygghet for at det ikke skal straffe seg å melde ifra om dette.

Flertallet vil understreke at dette dreier seg om mennesker som er utsatt for barneekteskap – både jenter og gutter.

Flertallet mener det vil være hensiktsmessig å få til en utredning som både belyser problematikken og omfanget av barneekteskap i Norge og omhandler forebygging og identifisering av tilfeller av barneekteskap. Videre bør en utredning inneholde en helhetlig vurdering av hvordan man skal sikre ivaretagelse av dem det gjelder, både i helsevesenet og hos utlendingsmyndighetene.

På denne bakgrunn foreslår komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet et alternativ til forslag 1 og 2 og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning som belyser problematikken rundt og omfanget av barneekteskap i Norge, og som omhandler hvordan det norske samfunnet kan bli bedre på forebygging og identifisering av tilfeller av barneekteskap. Det skal foretas en helhetlig vurdering av hvordan disse menneskene det gjelder, skal ivaretas av offentlige myndigheter, særlig oppfølging av utlendingsmyndighetene. Behovet for lov- eller forskriftsendring skal vurderes. Utredningen bør adressere utfordringer knyttet til dokumentasjonskrav, identitetspapirer og oppholdsgrunnlag. Saken bes fremlagt for Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil påpeke at en utredning ikke er hensiktsmessig, fordi problematikken og omfanget vil være vanskelig å finne ut av. Det forutsetter at «brudene» står frem, og selv om det er mulig å anslå omfanget ved å ta kontakt med ulike organisasjoner som Røde Kors, vil det uansett alltid være mørketall.

Disse medlemmer viser til forslag om en utredning som skal omfatte hvordan det norske samfunn kan bli bedre på forebygging og identifisering av tilfeller av barneekteskap.

Disse medlemmer viser til at det er umulig for Norge å forebygge inngåelse av ekteskap som skjer i utlandet. For en person som oppholder seg i Norge, er det straffbart å gifte seg med en som er under 16 år. Dette kan straffes med fengsel inntil 3 år og gjelder selv om ekteskapet blir inngått i utlandet. Å tvinge noen til å gifte seg eller medvirke til det (tvangsekteskap) kan straffes med fengsel inntil 6 år. Disse medlemmer viser videre til at identifisering vil forutsette at slike «bruder» står frem, noe som kan være vanskelig for dem pga. familiebånd og kultur.

Disse medlemmer viser til at Utlendingsdirektoratet (UDI), Politiets utlendingsenhet (PU) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) allerede har rutiner for å identifisere og håndtere barneekteskap når begge ektefeller ankommer Norge samtidig som asylsøkere. Det skal foretas en helhetlig vurdering av hvordan de det gjelder, skal ivaretas av offentlige myndigheter, særlig oppfølging av utlendingsmyndighetene. Disse medlemmer viser til at det i dag er diverse sektormyndigheter som har ansvar for å gi hjelp og støtte når det er behov for det og vilkårene for å få slik hjelp er oppfylt (f.eks. Nav, barnevern, helsemyndigheter). I tillegg finnes hjelpetelefoner (Røde Kors og Redd Barna), krisesentre, minoritetsrådgivere mv. som kan kontaktes. Disse medlemmer vil samtidig understreke viktigheten av at slike saker oppdages i forbindelse med identifiseringsarbeidet. Disse medlemmer viser til handlingsplanen Retten til å bestemme over eget liv – Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekte-

skap og kjønnslemlestelse (2017–2020). I handlingsplanen ligger det operative tiltak som er relevante for barnebruder (barneekteskap vil f.eks. ofte være tvangsekteskap), og som kan hjelpe de utsatte vekk fra sosial kontroll og tvang, men ofrene må selv ønske å stå frem.

Sakene byr på juridiske, logistiske og sikkerhetsmessige utfordringer for norske myndigheter. Hjelpeapparatet og rettssystemet i Norge må være rustet til å hjelpe personer med tilknytning til Norge ut av den vanskelige situasjonen. Disse medlemmer viser til at kompetanseteamet gjennom alle år har fått henvendelser som gjelder barneekteskap, men at antallet økte i 2015 og 2016. Dette hang sammen med at det kom mange asylsøkere fra Syria, også mindreårige som var gift. Bufdir, UDI og PU samarbeider om avdekking, håndtering og oppfølging av barneekteskapsaker. Det er laget retningslinjer til bruk i PU og i UDI og en digital veileder for barneverntjenesten.

Disse medlemmer viser til at ekteskap som er gyldig inngått i utlandet, i utgangspunktet vil bli anerkjent i Norge, men et ekteskap anerkjennes likevel ikke dersom dette åpenbart ville virke støtende på norsk rettsorden. I forarbeidene til ekteskapsloven har det tidligere vært uttrykt at en lav alder for ekteskap klart antas å være under 15 år. Lovendringer og endringer i praksis de senere årene kan imidlertid tenkes å påvirke normen slik at aldersgrensen som tidligere har vært uttrykt, ikke gir uttrykk for gjeldende rett i dag. I instruks GI-13/2016 fra Justis- og beredskapsdepartementet til UDI og UNE er det nå lagt til grunn en 16-årsgrense i utlendingssaker. Barne- og likestillingsdepartementet utreder derfor gjeldende rett om anerkjennelse av ekteskap inngått i utlandet – særlig reglene om anerkjennelse av ekteskap inngått av mindreårige i utlandet – med tanke på en endring av regelverket dersom arbeidet viser at det er nødvendig. Reglene om anerkjennelse av bigame ekteskap vil også bli gjennomgått i utredningen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener forslag 3 og 4 kan bidra til å styrke stillingen til mennesker som er utsatt for barneekteskap, og bidra til en trygghet for at det ikke skal straffe seg å melde ifra om dette. På den bakgrunn støttes forslagene 3 og 4.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at de barneekteskapene som adresseres i Representantforslag 72 S (2018–2019), ikke primært omhandler problemstillingen som ble satt på dagsordenen i 2015. Representantforslaget gjelder saker hvor jenter har kommet til Norge i forbindelse med ekteskap med menn bosatt i Norge. Det er ikke mange slike saker som er kjent, men Røde Kors mener det er grunn til å anta at det er mørketall i disse sakene. Jentene har blitt påført feil alder og identitet av enten ektefelle eller fami-

lie. Dette er personer som varsler om feil alder flere år etter at de fikk permanent opphold. De har vært utsatt for svært alvorlige overgrep som barn og har selv ikke noe ansvar for situasjonen. De er barn som er ofre for kriminalitet, men lov og regelverk tar ikke hensyn til det. Dagens regelverk ivaretar ikke ofrene for barneekteskap tilstrekkelig. Svaret fra justis- og innvandringsministeren til komiteen avdekker at reglene ikke er tilpasset disse tilfellene.

En gjennomgang av rundskriv og lignende viser at situasjonen for disse jentene er en problemstilling som ikke blir belyst. Dette medlem viser til at UDI ikke har utarbeidet egne interne rutiner eller føringer for hvordan disse spesifikke barneekteskapsakene som dette representantforslaget omhandler, skal håndteres eller fanges opp på tvers av avdelingene, og dette medlem mener derfor det er nødvendig med pålegg om å gjøre nettopp dette.

Forslag nr. 1

Komiteen viser til at det er den klare hovedregel at utlendinger som søker opphold i Norge, skal dokumentere sin identitet eller medvirke til å klarlegge den. Det vil i de fleste tilfeller være tale om å fremlegge reisedokumenter, men i saker om beskyttelse kan det også være tilstrekkelig å fremlegge annen dokumentasjon, eller at søker medvirker til å innhente slik dokumentasjon. Identiteten må sannsynliggjøres med alminnelig sannsynlighetsovervekt. I saker hvor det ikke foreligger gyldig reisedokument, vil utlendingsmyndighetene basere seg på en helhetsvurdering, hvor aktuelle momenter kan være søkers forklaring, fremlagte dokumenter, generell landkunnskap og språk- og alderstesting.

Komiteen ser at klarlagt identitet er viktig, fordi norske myndigheter har behov for å vite hvem som får tillatelse til å bo og arbeide i Norge. En hovedutfordring i dag er å sikre seg mot at personer opptrer med falsk identitet eller med flere identiteter, eller at flere personer deler samme identitet.

Komiteen ser at det generelt er uheldig å ha ulike bestemmelser om identitetsvurdering for ulike typer saker.

Komiteen viser til at det bør være mulig å gi personer utsatt for barneekteskap oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag. Dette er det allerede rom for i dagens regelverk, ved at de kan få asyl eller oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 (sterke menneskelige hensyn/særlig tilknytning til riket). En tillatelse etter lovens § 38 forutsetter imidlertid som hovedregel sannsynliggjort identitet. Utlendingsmyndighetene vil der det er tvil, bl.a. kunne ta hensyn til den situasjonen søkeren er i, ved vurderingen av hvorvidt det er mulig å fremlegge tilstrekkelig dokumentasjon på vedkommendes identitet. I saker hvor myndighetene mener det er mulig

å fremskaffe slik dokumentasjon, vil det normalt bli gitt en begrenset tillatelse etter utlendingsloven § 38 femte ledd, men hvorvidt tillatelsen blir ordinær eller med begrensninger, vil som nevnt over bero på en konkret helhetsvurdering.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til merknader og forslag under de generelle merknader.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at falske opplysninger i saken ikke kan lastes dem som er blitt påført feil identitet som barn i forbindelse med en utnyttelsessituasjon. På bakgrunn av sakenes alvorlighetsgrad bør det derfor foreligge gode føringer som gir trygghet for disse ofrene og for hvordan identitetsvurderingene skal utføres i forvaltningen i behandlingen av disse sakene, tilsvarende det som er presisert i Utlendingsdirektoratets IM 2014-004 «Asylavdelingens håndtering der søkere er mulige ofre for menneskehandel».

Dette medlem viser til at dagens system gjør at det er mindre sjanse for at slike tvangsekteskap oppdages og stanses. Skal overgrepene stoppes, er vi avhengig av at disse jentene tør å bryte ut og si ifra til myndighetene. Regelverket slik det er i dag, gir ikke denne tryggheten og gjør at jentene ikke anmelder, fordi konsekvensene for dem kan være så alvorlige med tap av tillatelser og rettigheter. Slik kan de tidligere ektemennene også fortsette med å gjennomføre overgrep mot andre jenter.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverk og interne rutiner som sikrer at terskelen for å få unntak fra dokumentasjonskravet i saker som omhandler personer som har fått påført feil identitet i forbindelse med barneekteskap, settes lavt, og at søkers forklaring tillegges stor vekt.»

Dette medlem påpeker at dagens regelverk innebærer at utlendingsmyndighetene som hovedregel skal trekke tilbake oppholdstillatelser, og eventuelt statsborgerskap, som viser seg å være basert på uriktige opplysninger eller feil identitet. Kvinnene som varsler om at de har vært utsatt for barneekteskap, og i den forbindelse har fått oppholdstillatelse på grunnlag av feil identitet, risikerer å miste en varig oppholdstillatelse og rettighetene den tillatelsen gir. Det er mulig å søke om opphold på nytt grunnlag, men da må den rette identiteten sannsynliggjøres. Dette medlem viser til høringsnotat fra Røde Kors, der de påpeker at de jentene som Røde Kors-telefonen bistår, kommer fra land hvor ID-dokumenter har lav notoritet. Dette gjør det svært vanskelig for dem, om ikke umulig, å fremskaffe doku-

mentasjon som kan bekrefte hva som er deres rette identitet.

Norske myndigheter kan benytte seg av de unntaksreglene som finnes i utlendingsloven og -forskriften. Det er mulig å innvilge midlertidige oppholdstillatelser med begrensninger som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse eller familiegjenforening. En slik tillatelse innebærer imidlertid at vedkommende ikke kan bosettes, samt at vedkommende ikke er omfattet av introduksjonslovens bestemmelser om rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap eller yrkesrettede tiltak. Det er heller ikke mulig å søke om norsk statsborgerskap, få utstedt reisebevis eller ta førerkort. Ettersom reglene er basert på forvaltningens skjønn, kan ikke kvinnene som har vært utsatt for barneekteskap, heller være sikre på hvordan saken deres blir behandlet, og om de i det hele tatt vil få en ny oppholdstillatelse. Dette medlem mener det er en svært urimelig virkning at noen skal måtte bære slike konsekvenser for forbrytelser begått mot dem, og at det derfor trengs klare regler som sikrer at mennesker som er utsatt for tvangsekteskap i barndommen, ikke mister tillatelser som er gitt.

Dette medlem viser til at dagens regler og praksis ikke er tilpasset de sakene dette forslaget gjelder, og vil kunne føre til ulik tilnærming og skjønnsutøvelse. Resultatet vil i stor grad avhenge av den enkelte saksbehandlers erfaring og kompetanse på ulike saksfelt. At det er få slike saker, taler også for at rutiner og regler må være klare og ikke oppstiller forutsetninger som ikke kan oppfylles eller gir urimelige konsekvenser. UDI opplyser at de kun har hatt befatning med fire slike saker i 2018. Røde Kors-telefonen melder at de per dags dato følger opp fire kvinner med feil alder i forbindelse med barneekteskap, men har hatt befatning med flere saker i løpet av årene.

Dette medlem mener derfor det må utarbeides konkrete instruksjoner og føringer for hvordan det skal innhentes informasjon, hvordan saken skal opplyses, og hvordan saken bør følges opp i samtlige ledd. Det er ikke spesifisert i gjeldende lov, forskrift, instruksjoner eller utlendingsforvaltningens egne retningslinjer hva som skal være momenter i skjønnsutøvelse ved unntaksvurderinger/rimelighetsvurderinger i saker der personen har vært utsatt for barneekteskap/feil alder. Med helhetlig håndtering kan man knytte både spørsmål om identifisering, oppfølging, samarbeid med politi og barnevern, prosessuelle forhold (opplysning av sak mv.) og rettslig vurdering av saken sammen.

Forslag nr. 2

Komiteen viser til at det ikke er særlige bestemmelser i utlendingsloven eller -forskriften om identitetsavklaring i saker som gjelder antatte ofre for menneskehandel. De generelle reglene om utlendingens

plikt til å klargjøre sin identitet i utlendingsloven § 83 annet ledd og utlendingsforskriften § 17-7 gjelder, i tillegg til kravene til dokumentasjon ved vurdering av oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-12.

Komiteen viser til at antatte ofre for menneskehandel kan gis en såkalt refleksjonsperiode, jf. utlendingsforskriften § 8-3 første ledd, som er en begrenset oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Refleksjonsperiode kan gis til tross for uavklart identitet dersom søkeren kan gi en troverdig forklaring på mangelen på pass eller andre identitetsdokumenter. Dette kan f.eks. ha bakgrunn i den utnyttelsessituasjonen søker har vært utsatt for, og fremgår av nærmere retningslinjer gitt av UDI. Tillatelsen er av begrenset varighet, og terskelen for å få forlenget refleksjonsperioden etter forskriftens § 8-3 annet ledd er høyere.

Komiteen viser til at dersom antatte ofre for menneskehandel søker asyl, skal det være lav terskel for å legge til grunn endrede opplysninger om identitet dersom det har sammenheng med menneskehandels situasjonen søkeren har vært utsatt for. Dette fremgår av UDIs interne retningslinjer. En troverdig forklaring på hvorfor søkeren ikke kan fremlegge pass eller andre identitetsdokumenter, vil bli lagt til i grunn, men her vil igjen alminnelig sannsynlighetsovervekt være avgjørende for om identiteten kan sies å være sannsynliggjort.

Komiteen viser til at i menneskehandelssaker der det foreligger sterke menneskelige hensyn, men søkerens identitet ikke anses dokumentert eller sannsynliggjort, kan det gis en begrenset tillatelse etter utlendingsloven § 38 femte ledd. De som får en begrenset tillatelse, vil da, på lik linje med alle andre som får en begrenset tillatelse i påvente av dokumentert identitet, bli oppfordret til å fremskaffe dokumentasjon på sin identitet, slik at de kan få en ordinær tillatelse etter lovens § 38 i fornyelsesomgangen.

Komiteen viser til at justis- og innvandringsministeren i sitt svarbrev til komiteen anser at å likebehandle barnebruder med dem som omfattes av regelen om menneskehandel ikke vil gi et annet resultat enn dagens ordning.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til merknader og forslag under de generelle merknadene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at reglene ikke er tilpasset slike saker som representantforslaget omhandler, og mener det er behov for endringer. I henhold til svaret fra statsråden legges det vekt på at regelverket gir adgang til å utøve skjønn, slik at særlige hensyn som kan gjøre seg

gjeldene i barneekteskapsaker, kan vurderes. Dette medlem påpeker at kvinnene dette forslaget er ment å ivareta, har varslet om feil alder flere år etter at de enten har fått permanent opphold eller norsk statsborgerskap. De varsler med en risiko om å miste en varig oppholdstillatelse og de rettighetene tillatelsen gir. Det er svært urimelig at de, som ofre for kriminalitet de ble utsatt for som barn, skal risikere tap av så grunnleggende rettigheter.

Dette medlem viser til forslagene 1, 3 og 4 som fremmes, og anser at de dekker behovet for endringer.

Forslag nr. 3

Komiteen viser til at UDI som hovedregel skal tilbakekalle en oppholdstillatelse når de får kjennskap til at utlendingen har fått tillatelsen basert på uriktig identitet eller på galt grunnlag. Dette følger av utlendingsloven § 63 første ledd, som fastsetter at

«midlertidig og permanent oppholdstillatelse kan tilbakekalles dersom utlendingen mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler».

Komiteen viser til at sikkerhets- og kontrollmessige årsaker kan tale for å tilbakekalle oppholdstillatelse som er gitt på uriktig grunnlag, f.eks. fordi det bevisst er gitt uriktige opplysninger eller det er fremlagt falske identitetsdokumenter. Vi skal vite hvem som oppholder seg her i landet. Videre er utlendingsforvaltningens behandling av saker i stor grad basert på tillit, og det skal som hovedregel få konsekvenser når en tillatelse er gitt på uriktig grunnlag. Av allmennpreventive årsaker er det derfor viktig å kalle tilbake tillatelser som i utgangspunktet aldri skulle vært gitt, og at botid opptjent under slike tillatelser bortfaller.

Før det eventuelt fattes vedtak om tilbakekall, vurderer UDI om tilbakekall vil være et forholdsmessig tiltak. Det vurderes bl.a. om tilbakekall er rimelig, sett hen til utlendingens tilknytning til Norge, oppholdstid, helsemessige forhold og eventuelt også hensynet til barnets beste. Det er med andre ord en åpning for at UDI etter en konkret vurdering kan legge avgjørende vekt på de særlige forhold som gjør seg gjeldende i en barneekteskapsak, og at tillatelsen ikke blir kalt tilbake selv om det er gitt uriktige identitets- og aldersopplysninger eller tillatelse er gitt på galt grunnlag.

Hvorvidt en person utsatt for barneekteskap som søker oppholdstillatelse i familiegjenforening fra utlandet, kan bebreides for «mot bedre vitende» å ha gitt falske opplysninger av vesentlig betydning for vedtaket, jf. utlendingsloven § 63, må UDI vurdere konkret ut fra de opplysningene som foreligger i saken. I tilbakekallssaker skal det alltid sendes et forhåndsvarsel om at tilbakekall vurderes. Utlendingen får da en frist til å uttale

seg og fremlegge sine synspunkter og opplysninger før UDI fatter vedtak i saken.

Komiteen understreker at UDI har opplyst at de p.t. har kjennskap til fire slike barneekteskapsaker som er nevnt i representantforslaget. Det er fattet vedtak i to av disse sakene. I begge sakene har søkeren fått en ny oppholdstillatelse: Den ene har fått asyl, og den andre har fått begrenset oppholdstillatelse i påvente av dokumentert identitet. Mest sannsynlig vil søkere i slike saker fylle vilkårene for en ny tillatelse. For å sikre at det blir vurdert om søkeren kan ha krav på beskyttelse, vil justis- og innvandringsministeren ifølge brev til komiteen be UDI informere søkerne om at de kan søke asyl dersom UDI mener vilkårene for beskyttelse kan være oppfylt.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til merknader under de generelle merknadene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at UDI ikke har utarbeidet egne interne rutiner eller føringer for hvordan disse spesifikke barneekteskapsakene som omhandler feil alder, skal håndteres eller fanges opp på tvers av avdelingene. Dette vil kunne føre til ulik tilnærming og skjønnsutøvelse, og behandlingen vil i stor grad avhenge av den enkelte saksbehandlers erfaring og kompetanse på ulike saksfelt.

Dette medlem mener derfor det er behov for å sikre at regelverket tar hensyn til disse særlige tilfellene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket og dersom nødvendig komme til Stortinget med forslag om at personer som er påført feil identitet i forbindelse med barneekteskap, og som har fått opphold og tillatelser i Norge på bakgrunn av dette, ikke får tilbakekalt oppholdstillatelser eller statsborgerskap, men beholder disse rettighetene fram til ny søknad er behandlet, jf. utlendingsloven § 61.»

Forslag nr. 4

Komiteen viser til at utlendingsforskriften § 11-14 åpner for å kunne gi permanent oppholdstillatelse i tilfeller hvor kravet til tre års botid ikke er oppfylt, dersom søkeren det siste året har hatt tillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse og søkeren enten tidligere har hatt langvarig opphold i riket med tillatelse eller det foreligger særlig sterke rimelighetsgrunner. UDI må vurdere om søkere som har vært utsatt for barneekteskap, kan få permanent oppholdstillatelse etter denne bestemmelsen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til merknader under de generelle merknadene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til tidligere merknader og urimeligheten i at de som har vært utsatt for en så grov kriminell handling som barn, skal kunne risikere å miste oppholdstillatelse, og at opptjent botid i landet kan tapes ved behandling av ny søknad på selvstendig grunnlag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket og om nødvendig komme til Stortinget med forslag som sikrer at personer som varsler myndighetene om at de er blitt tvangsgiftet som barn, og som et ledd i det er påført feil alder/identitet i utnyttelsessituasjonen, ikke mister opptjent botid ved søknad om opphold på selvstendig grunnlag.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen endre regelverket i saker som omhandler feil identitet i forbindelse med barneekteskap og den utnyttelsessituasjonen vedkommende har vært i, slik at terskelen for å legge de endrede opplysningene til grunn skal være svært lav.»

Dette medlem viser til at de kvinnene Røde Kors er i kontakt med, i utgangspunktet har blitt utsatt for straffbare handlinger ved at voksne personer har påført dem uriktig identitet mens de var barn, de har vært gift uten at det er rettslig adgang til dette, og de har vært i en utnyttelsessituasjon. Det kan være grunn til å etterforske både ektefellene og kvinnenes familier, men Røde Kors erfarer at usikkerheten knyttet til videre oppholdstillatelse fører til at kvinnene ikke våger å anmelde. Det er nødvendig å sikre at dette skjer og at regjeringen tar ansvar for at det blir mulig.

Oppsummerende merknader

Komiteen viser til hørings svar fra Røde Kors, som peker på det samme handlingsrommet som justis- og innvandringsministeren viser til i sitt svarbrev til komiteen. Røde Kors mener likevel at dette ikke ivaretar ofrene for barneekteskap tilstrekkelig. Røde Kors ønsker at det utarbeides konkrete instruksjoner og føringer til utlendingsmyndighetene om hvordan slike saker skal følges opp.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti

viser til Granavolden-plattformen, hvor det står skrevet at:

«Regjeringen ønsker å bekjempe tvangsekteskap og flerkoneri, og hindre at reglene om familieinnvandring blir undergravet gjennom utnyttelse. Derfor er det behov for å gjennomgå regelverket og praksis og fremme tiltak for å hindre dette.»

Disse medlemmer ber om at regelverket og praksisen også rundt barnebruder får en tilsvarende gjennomgang. Det bes videre om en vurdering av hvordan man kan sikre at den som har brutt loven ved å gifte seg med et barn, blir straffeforfulgt.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen iverksette en utredning som belyser problematikken rundt og omfanget av barneekteskap i Norge, og som omhandler hvordan det norske samfunnet kan bli bedre på forebygging og identifisering av tilfeller av barneekteskap. Det skal foretas en helhetlig vurdering av hvordan disse menneskene det gjelder, skal ivaretas av offentlige myndigheter, særlig oppfølging av utlendingsmyndighetene. Behovet for lov- eller forskriftsendring skal vurderes. Utredningen bør adressere utfordringer knyttet til dokumentasjonskrav, identitetspapirer og oppholdsgrunnlag. Saken bes fremlagt for Stortinget på egnet måte.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen endre regelverket og dersom nødvendig komme til Stortinget med forslag om at personer som er påført feil identitet i forbindelse med barneekteskap, og som har fått opphold og tillatelser i Norge på bakgrunn av dette, ikke får tilbakekalt oppholdstillatelser eller statsborgerskap, men beholder disse rettighetene fram til ny søknad er behandlet, jf. utlendingsloven § 61.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen endre regelverket og om nødvendig komme til Stortinget med forslag som sikrer at personer som varsler myndighetene om at de er blitt tvangsgiftet som barn, og som et ledd i det er påført feil alder/identitet i utnyttelsessituasjonen, ikke mister opptjent botid ved søknad om opphold på selvstendig grunnlag.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:*Forslag 4*

Stortinget ber regjeringen endre regelverk og interne rutiner som sikrer at terskelen for å få unntak fra dokumentasjonskravet i saker som omhandler personer som har fått påført feil identitet i forbindelse med barneekteskap, settes lavt, og at søkers forklaring tillegges stor vekt.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen endre regelverket i saker som omhandler feil identitet i forbindelse med barneekteskap og den utnyttelsessituasjonen vedkommende har vært i, slik at terskelen for å legge de endrede opplysningene til grunn skal være svært lav.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:72 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Sheida Sangtarash, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski og Olivia Corso Salles om å sikre hjelp og beskyttelse til barnebruder som varsler om overgrep, slik at de ikke mister oppholdstillatelse og rettigheter – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 30. april 2019

Karin Andersen

leder

Kari Kjønås Kjos

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Tor Mikkel Wara til kommunal- og forvaltningskomiteen, datert 5. mars 2019****Dokument 8: 72 S (2018–2019) Representantforslag om å sikre hjelp og beskyttelse til barnebruder som varsler om overgrep, slik at de ikke mister oppholdstillatelse og rettigheter**

Jeg viser til kommunal- og forvaltningskomiteens brev av 7. februar 2019, der det bes om min vurdering av representantforslaget fra representantene Karin Andersen, Sheida Sangtarash, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård, Kari Elisabeth Kaski og Olivia Corso Salles om å sikre hjelp og beskyttelse til barnebruder som varsler om overgrep, slik at de ikke mister oppholdstillatelse og rettigheter.

Jeg viser videre til mitt brev av 15. februar i år til komiteen, der jeg varslet at jeg ville komme tilbake med min vurdering av forslaget medio mars måned.

Innledende bemerkninger

Problemstillingen med «barnebruder» ble for alvor satt på dagsorden høsten 2015, da det kom over 30 000 asylsøkere til Norge. Fra januar 2015 til 1. februar 2016 kartla Utlendingsdirektoratet (UDI) 61 asylsøkere under 18 år som var gift eller forlovet med en person i Norge (59 jenter og 2 gutter). Ti av jentene var under 16 år, og fire av disse hadde barn. De øvrige 51 barna var 16 eller 17 år gamle, hvorav 16 var gravide eller hadde barn. Regjeringen så behov for å opprette en tverretattlig arbeidsgruppe mellom UDI, Politiets utlendingsenhet (PU) og Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å få på plass retningslinjer og samarbeidsrutiner mellom UDI, PU, asylmottak og lokal barneverntjeneste. Rapport fra denne gruppen forelå 16. september 2016, og på bakgrunn av rapporten er det nå etablert rutiner for tidlig å identifisere og håndtere barneekteskap blant asylsøkere. Bufdir har også utarbeidet en digital veileder for barneverntjenesten.

Problemet med barneekteskap gjør seg også gjeldende i familieinnvandringsaker, hvor UDI etter at oppholdstillatelse er gitt blir kjent med at tillatelsen baserer seg på falsk identitetsdokumentasjon som tilsier at ekteskapet ikke skulle ha vært anerkjent i Norge og derved ikke gitt grunnlag for familieinnvandring.

Et ekteskap der minst én av partene er under 18 år ved inngåelsen vil normalt innebære elementer av tvang. Regjeringen Solberg la i mars 2017 frem handlingsplanen *Retten til å bestemme over eget liv – Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017–2020)*. Planen har operative tiltak som kan sette flere unge i Norge fri fra negativ sosial kontroll og tvang i ulike former. Flere av tiltakene vil

også være relevante for personer som er tvangsgiftet som barn.

Når det gjelder omfanget av slike saker som er beskrevet i representantforslaget, hvor myndighetene først blir kjent med ny identitet og at det foreligger et barneekteskap etter lengre tids opphold i Norge, opplyser UDI at de ikke har statistikk, men at de er kjent med fire lignende saker i 2018. Antallet slike saker er altså per dags dato heldigvis ikke høyt.

Rent prinsipielt mener jeg det er uheldig å lage særbestemmelser i lov og forskrift for alle typetilfeller som kan tenkes å oppstå i praksis. Videre mener jeg det er prinsipielt betenkelig å innføre avvikende, særlige krav for én bestemt gruppe. Det er en bedre løsning om regelverket gir adgang til å utøve skjønn, slik at de særlige hensyn som f.eks. gjør seg gjeldende i barneekteskapsaker kan vurderes og vektlegges konkret. Gjeldende regelverk åpner allerede for at UDI langt på vei kan ta hensyn til de særlige omstendighetene som foreligger i barneekteskapsaker.

Nedenfor gir jeg min vurdering av forslagene, samt en omtale av gjeldende regelverk og praksis.

Forslag nr. 1

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre regelverk og praksis, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at terskelen for å få unntak fra dokumentasjonskravet når en søker som er utsatt for barneekteskap, skal sannsynliggjøre sin identitet, senkes. Søkerens forklaring skal tillegges stor vekt.»

Det er den klare hovedregel at utlendinger som søker opphold i Norge skal dokumentere sin identitet eller medvirke til å klarlegge denne. Det vil i de fleste tilfeller være tale om å fremlegge reisedokumenter (pass), men i saker om beskyttelse kan det også være tilstrekkelig å fremlegge annen dokumentasjon, eller at søker medvirker til å innhente slik dokumentasjon. Identiteten må sannsynliggjøres med alminnelig sannsynlighetsovervekt. I saker hvor det ikke foreligger gyldig reisedokument vil utlendingsmyndighetene basere seg på en helhetsvurdering, hvor aktuelle momenter kan være søkers forklaring, fremlagte dokumenter, generell landkunnskap, språk- og alderstesting.

Klarlagt identitet er viktig, fordi norske myndigheter har behov for å vite hvem som får tillatelse til å bo og arbeide i Norge. En hovedutfordring i dag er å sikre seg mot at personer opptrer med falsk identitet, med

flere identiteter, eller at flere personer deler samme identitet.

Jeg mener det er generelt uheldig å ha ulike bestemmelser om identitetsvurdering for ulike typer saker. Det vil gjøre regelverket fragmentert, uoversiktlig og lite brukervennlig. I den sakstypen som tas opp i forslaget her vil dessuten omstendighetene og bakgrunnen til søkerne være ulik. Muligheten den enkelte har til å sannsynliggjøre sin identitet vil derfor også variere. En generell lavere terskel for sannsynliggjort identitet for personer utsatt for barneekteskap vil derfor være uheldig, og dessuten vanskelig å regulere eksplisitt i utlendingslovgivningen.

Jeg er enig med representantene i at det bør være mulig å gi personer utsatt for barneekteskap oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag. Dette er det allerede rom for i dagens regelverk, ved at de kan få asyl eller oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 (sterke menneskelige hensyn/særlig tilknytning til riket). En tillatelse etter lovens § 38 forutsetter imidlertid som hovedregel sannsynliggjort identitet. Utlendingsmyndighetene vil der det er tvil bl.a. kunne ta hensyn til den situasjonen søkeren er i ved vurderingen av hvorvidt det er mulig å fremlegge tilstrekkelig dokumentasjon på sin identitet. I saker hvor myndighetene mener det er mulig å fremskaffe slik dokumentasjon vil det normalt vil bli gitt en begrenset tillatelse etter utlendingsloven § 38 femte ledd, men hvorvidt tillatelsen blir ordinær eller med begrensninger vil som nevnt over bero på en konkret helhetsvurdering av bakgrunn, mulighetene for å kunne fremlegge dokumentasjon og forholdene for øvrig.

Jeg har tillit til at utlendingsmyndighetene behandler saker som de representantene her belyser på best mulig måte, men jeg vil følge med på praksis og vurdere å gi nærmere føringer for behandlingen av tilsvarende saker dersom det viser seg å være behov for det.

Forslag nr. 2

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at tvil om identitet hos en person utsatt for barneekteskap skal behandles på samme vis som personer utsatt for menneskehandel. Herunder skal det vurderes om tvilen har sammenheng med det barneekteskapet og den utnyttelsessituasjonen vedkommende har vært eller er i. Dersom endringer i opplysninger om personens identitet har sammenheng med barneekteskapet, skal terskelen for å legge de endrede opplysningene til grunn være lav.»

Det er ikke særlige bestemmelser i utlendingsloven eller -forskriften om identitetsavklaring i saker som

gjelder antatte ofre for menneskehandel. De generelle reglene om utlendingens plikt til å klargjøre sin identitet i utlendingsloven § 83 annet ledd og utlendingsforskriften § 17-7 gjelder, i tillegg til kravene til dokumentasjon ved vurdering av oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38, jf. utlendingsforskriften § 8-12.

Antatte ofre for menneskehandel kan gis en såkalt refleksjonsperiode, jf. utlendingsforskriften § 8-3 første ledd, som er en begrenset oppholdstillatelse som ikke danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Refleksjonsperiode kan gis til tross for uavklart identitet dersom søkeren kan gi en troverdig forklaring på mangelen på pass eller andre identitetsdokumenter. Dette kan f.eks. ha bakgrunn i den utnyttelsessituasjonen søker har vært utsatt for og fremgår av nærmere retningslinjer gitt av UDI. Tillatelsen er av begrenset varighet, og terskelen for å få forlenget refleksjonsperiode etter forskriftens § 8-3 annet ledd er høyere.

Dersom antatte ofre for menneskehandel søker asyl, skal det være lav terskel for å legge til grunn endrede opplysninger om identitet, dersom det har sammenheng med menneskehandelsituasjonen søkeren har vært utsatt for, noe som framgår av UDIs interne retningslinjer. En troverdig forklaring på hvorfor søkeren ikke kan fremlegge pass eller andre identitetsdokumenter vil bli lagt til i grunn, men her vil igjen alminnelig sannsynlighetsovervekt være avgjørende for om identiteten kan sies å være sannsynliggjort.

Der det i menneskehandelssaker foreligger sterke menneskelige hensyn, men søkerens identitet ikke anses dokumentert eller sannsynliggjort, kan det gis en begrenset tillatelse etter utlendingsloven § 38 femte ledd. De som får en begrenset tillatelse vil da, på lik linje med alle andre som får en begrenset tillatelse i påvente av dokumentert identitet, bli oppfordret til å fremskaffe dokumentasjon på sin identitet slik at de kan få en ordinær tillatelse etter lovens § 38 i fornyelsesomgangen.

På denne bakgrunn kan jeg ikke se at forslaget fra representantene om at personer utsatt for barneekteskap skal behandles på tilsvarende måte som personer utsatt for menneskehandel vil gi et annet resultat enn det dagens regelverk allerede åpner for.

Forslag nr. 3

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket, og dersom nødvendig komme tilbake med forslag til Stortinget, slik at personer som er påført feil identitet og søker om opphold på bakgrunn av barneekteskap, ikke får tilbakekalt opprinnelig oppholdsgrunnlag, men beholder rettighetene frem til en ny søknad er behandlet, jf. utlendingsloven § 61.»

UDI skal som hovedregel tilbakekalle en oppholdstillatelse når de får kjennskap til at utlendingen har fått tillatelsen basert på uriktig identitet eller på galt grunnlag. Dette følger av utlendingsloven § 63 første ledd, som fastsetter at «midlertidig og permanent oppholdstillatelse kan tilbakekalles dersom utlendingen mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler».

Sikkerhets- og kontrollmessige årsaker kan tale for å tilbakekalle oppholdstillatelser som er gitt på uriktig grunnlag, f.eks. fordi det bevisst er gitt uriktige opplysninger eller det er fremlagt falske identitetsdokumenter. Vi skal vite hvem som oppholder seg her i landet. Videre er utlendingsforvaltningens behandling av saker i stor grad basert på tillit, og det bør få konsekvenser når en tillatelse er gitt på uriktig grunnlag. Av allmennpreventive årsaker er det derfor viktig å kalle tilbake tillatelser som i utgangspunktet aldri skulle vært gitt, og at botid opptjent under slike tillatelser bortfaller.

Jeg mener det ikke er grunnlag for å endre dagens regelverk for personer utsatt for barneekteskap spesielt. Før det ev. fattes vedtak om tilbakekall vurderer UDI om tilbakekall vil være et forholdsmessig tiltak. Det vurderes bl.a. om tilbakekall er rimelig, sett hen til utlendingens tilknytning til Norge, oppholdstid, helsemessige forhold og ev. også hensynet til barnets beste. Det er med andre ord åpning for at UDI etter en konkret vurdering kan legge avgjørende vekt på de særlige forhold som gjør seg gjeldende i en barneekteskaps sak, og at tillatelsen ikke blir kalt tilbake selv om det er gitt uriktige identitets- og aldersopplysninger, eller tillatelse er gitt på galt grunnlag.

Hvorvidt en person utsatt for barneekteskap som søker oppholdstillatelse i familiejenforening fra utlandet kan bebreides for «mot bedre vitende» å ha gitt falske opplysninger av vesentlig betydning for vedtaket, jf. utlendingsloven § 63, må UDI vurdere konkret ut fra de opplysningene som foreligger i saken. I tilbakekallssaker skal det alltid sendes et forhåndsvarsel om at tilbakekall vurderes. Utlendingen får da en frist til å uttale seg og fremlegge sine synpunkter og opplysninger før UDI fatter vedtak i saken.

Det vil ikke være fornuftig å gi en bestemmelse om at tilbakekall aldri skal finne sted i saker hvor det er inngått ekteskap med en mindreårig. Alle saker må vurderes konkret, da sakene kan være svært ulike. De aktuelle personene kan ha ulike oppholdsgrunnlag, være fra forskjellige land, ha ulik alder da de giftet seg eller ankom Norge og ha oppholdt seg her i en kortere eller lengre periode. Det er derfor viktig at UDI har anledning til å vurdere om de vil tilbakekalle eller unnlate å tilbakekalle en tillatelse basert på en skjønnsmessig helhetsvurdering.

Jeg viser også til at dersom tilbakekall av en oppholdstillatelse anses forholdsmessig, vil UDI alltid vurdere om det er grunnlag for å gi en ny oppholdstillatelse etter lovens § 38 på grunn av sterke menneskelige hensyn eller særlig tilknytning til Norge. Også etter denne bestemmelsen vil alle relevante momenter i saken bli vurdert.

